

**Prof. dr Duško Vejnović, redovni profesor
Univerziteta u Banjoj Luci, predsjednik
Evropskog defendologija centra, Banja Luka,
glavni i odgovorni urednik časopisa
*Defendologija i Sociološki diskurs***

GLOBALIZACIJA I KLIMATSKE PROMJENE-NESPORAZUMI

Globalizacija je ubrzala našu potrošnju fosilnih goriva, dok je istovremeno omogućila brzo širenje tehnologija koje mogu pomoći u borbi protiv klimatskih promjena. Moramo iskoristiti globalizaciju da bismo prešli na čistu energiju i održive prakse

Tomas L. Fridman

Globalizacija i klimatske promjene predstavljaju dva najvažnija fenomena koja oblikuju savremeni svijet. Dok globalizacija podrazumijeva intenziviranje globalne povezanosti kroz ekonomsku, kulturnu, političku, defendološku i tehnološku razmjenu, klimatske promjene se odnose na dugoročne promjene u klimatskim obrascima, prvenstveno uzrokovane ljudskim aktivnostima. Ovaj pogled i osvrt istražuje međusobnu povezanost globalizacije i klimatskih promjena, analizirajući kako globalizacija doprinosi klimatskim promjenama i kako klimatske promjene utiču na globalizaciju. Globalizacija je omogućila neviđeni ekonomski rast i tehnološki napredak, ali je također doprinijela eksponencijalnom porastu emisija stakleničkih gasova. Industrijalizacija i urbanizacija, potaknute globalizacijom, dovele su do povećane potrošnje fosilnih goriva, deforestacije i degradacije ekosistema. Transportna mreža koja povezuje svijet – avioni, brodovi, kamioni – dodatno doprinosi emisijama ugljen-dioksida (CO₂).

Primjer za to je Kina, koja je, zahvaljujući globalizaciji, postala "svjetska tvornica". Masovna proizvodnja robe za globalno tržište zahtijeva ogromne količine energije, uglavnom iz fosilnih goriva, što je Kinu učinilo najvećim emiterom CO₂. Slična situacija je i s drugim brzo rastućim ekonomijama poput Indije i Brazila. Međutim, globalizacija je također omogućila brži prenos tehnologija koje mogu pomoći u borbi protiv klimatskih promjena. Obnovljivi izvori energije, poput solarne i vjetroelektrične energije, te inovacije u

efikasnosti korištenja resursa, mogu se širiti brže zahvaljujući globalnoj povezanosti.

Klimatske promjene imaju značajan utjecaj na globalizaciju, posebno na ekonomsku povezanost i sigurnost. Ekstremni vremenski uslovi, poput uragana, poplava i suša, mogu poremetiti globalne lance snabdijevanja, utjecajući na proizvodnju i distribuciju robe. Na primjer, poplave u Tajlandu 2011. godine ozbiljno su poremetile globalnu proizvodnju elektronike i automobila. **Osim ekonomskih poremećaja, klimatske promjene dovode do povećanih migracija.** Ljudi iz pogođenih područja prisiljeni su napustiti svoje domove, tražeći sigurnija mjesta za život. Ove migracije mogu izazvati socijalne i političke tenzije u zemljama domaćinima, mijenjajući demografske i kulturne dinamike. **Klimatske promjene također utiču na globalnu sigurnost.** Povećana konkurencija za resurse poput vode i hrane može dovesti do sukoba između država. Primjer za to je sukob u Darfuru, koji je djelomično izazvan dugotrajnom sušom i borbom za ograničene resurse.

Globalizacija omogućava međunarodnu saradnju u borbi protiv klimatskih promjena. Pariški sporazum iz 2015. godine predstavlja značajan korak u globalnim naporima za smanjenje emisija stakleničkih plinova. Sporazum obavezuje zemlje potpisnice da preduzmu konkretne mjere za ograničavanje globalnog zagrijavanja na ispod 2°C iznad predindustrijskih nivoa. Međutim, postizanje ovih ciljeva zahtijeva koordinirane napore na svim nivoima – lokalnom, nacionalnom i međunarodnom. **Održivi razvoj, energetska efikasnost i prelazak na obnovljive izvore energije su ključni elementi u borbi protiv klimatskih promjena.** Osim državnih politika, privatni sektor igra ključnu ulogu u smanjenju emisija. Kompanije sve više prepoznaju važnost održivosti i implementiraju strategije za smanjenje svog ekološkog otiska. Investicije u čistu energiju i inovacije u proizvodnim procesima mogu značajno doprinijeti globalnim naporima za očuvanje klime.

Iako globalizacija može pružiti sredstva za borbu protiv klimatskih promjena, ona također donosi izazove. Jedan od glavnih problema je nejednakost u doprinosu i posljedicama klimatskih promjena. Razvijene zemlje, koje su historijski najviše doprinijele emisijama stakleničkih plinova, imaju veću odgovornost u borbi protiv klimatskih promjena, dok zemlje u razvoju često najviše pate od njihovih posljedica. Drugi izazov je politička volja. Iako postoji globalni konsenzus o potrebi za djelovanjem, političke promjene i različiti interesi mogu ometati napredak. Povlačenje Sjedinjenih Američkih Država iz Pariškog sporazuma pod administracijom Donalda Trumpa pokazalo je kako

političke odluke mogu imati dalekosežne posljedice na globalne napore za smanjenje emisija. Uprkos ovim izazovima, postoje pozitivni trendovi. Mladi širom svijeta postaju sve aktivniji u zahtijevanju klimatskih akcija, što vrši pritisak na političare i kompanije da preduzmu konkretne mjere. Pokreti poput "Fridays for Future" inspirisani aktivizmom Grete Thunberg postaju globalni fenomen, pokazajući snagu civilnog društva u borbi protiv klimatskih promjena.

Globalizacija i klimatske promjene su duboko isprepleteni fenomeni koji zahtijevaju koordinirane i inovativne pristupe. Dok globalizacija može doprinijeti klimatskim promjenama kroz povećane emisije i ekološke degradacije, ona također pruža sredstva za globalnu saradnju i širenje tehnologija potrebnih za održivu budućnost. Klimatske promjene, s druge strane, utiču na globalizaciju kroz ekonomske poremećaje, migracije i sigurnosne izazove. **Rješenje ovih izazova leži u međunarodnoj saradnji, održivim praksama i političkoj volji za preduzimanjem konkretnih akcija.** Globalni sporazumi, državne politike i privatni sektor moraju raditi zajedno kako bi se postigla održiva ravnoteža između ekonomskog rasta i očuvanja okoline. Samo kroz zajedničke napore možemo osigurati budućnost u kojoj će globalizacija donijeti koristi svim ljudima, bez ugrožavanja naše planete. Međutim, kod mnogih nosioca vlasti od najviših međunarodnih nivoa, do nacionalnih, državnih pa i lokalnih nivoa u međusobnoj saradnji i komunikaciji po napred navedenim, a i svim drugim pitanjima nema iskrenosti i povjerenja i u dobroj mjeri dominira komunikacija sa geslom...**Bog i Alah na jeziku...Molitvenik u džepu..., a Zlo u Duši...** Do kada? Sve ima granice...